

Polismyndighetens riktlinjer för villkorsgivning i samband med offentliga tillställningar i form av idrottsarrangemang

Polisen

PM 2016:21

Saknr 129

Publicerades den
09052016

<i>Avser område/ämne</i> Villkorsgivning i samband med offentliga tillställningar i form av idrottsarrangemang.	<i>Gäller för följande organisatoriska enheter (adressater)</i> Polismyndigheten
<i>Beslutad av/titel</i> Dan Eliasson	<i>Föredragande/organisatorisk enhet</i> Thomas Eriksson, Rättsavdelningen
<i>Beslutsdatum</i> 2016-05-09	
<i>Gäller från och med</i> 2016-05-09	<i>Giltighetstid</i> Tills vidare
<i>Ersätter dokument som upphävs</i>	

1 Bakgrund

Polismyndigheten har uppmärksammat att de finns behov av riktlinjer för att ta fram, utforma och följa upp villkor som beslutas med stöd av ordningslagen.

I Rikspolisstyrelsens tillsynsrapport från 2014¹ rekommenderas att arbetet med offentliga tillställningar ska effektiviseras genom nya och mer långtgående villkor för att minska uttaget av polisiära resurser.

Statskontoret anför i en rapport² från 2015 att Polismyndigheten saknar nationella riktlinjer för aktiv och enhetlig villkorsgivning och vidare ”Efter att ersättningskyldigheten avskaffats återstår villkorsgivning som polisens verktyg för att begränsa förekomsten av ordningsstörningar vid evenemang. Villkoren meddelas i samband med tillståndsgivningen och ger polisen stora möjligheter att sätta villkor inför ett evenemang, till exempel ett fotbollsderby. Exempel på villkor som kan ställas upp i de fall då ordningen och säkerheten vid tidigare evenemang inte kunnat upprätthållas är att begränsa antalet ståplatspublik, att sektionera ståplatsläktare eller som en sista utväg, att ställa in evenemanget.”

Beträffande kostnader sägs i samma rapport att ”Med villkoren får polisen även en viss möjlighet att påverka sina egna kostnader. Allmänna medel ska användas på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt. Det framstår därför som rimligt att de samhällsliga kostnaderna för främst vissa fotbollsmatcher minskar. Polisen har nu ett förbättrat samverkansklimat och en minskad administrativ börda, och har därigenom fått utrymme att aktivt använda villkorsgivning för att åtminstone i viss mån påverka hur mycket en högriskmatch ska få kosta, både för polisen och för samhället i övrigt.”

Av den nationella samordnarens slutrapport³ framgår att ”Målsättningen i arbetet med evenemangssäkerhet kan inte vara andra än att tydliga krav ställs på arrangören när det gäller att ta ansvar för säkerheten vid sina egna matchevenemang och att behovet av polisiär närvaro i samband med samtliga idrottsevenemang kraftigt reduceras. Om dessa krav inte kan uppfyllas, uppfattar jag ambitionen att kunna ha idrottsevenemang som stora folkfester på sikt som hotad. Det är i det långa loppet ohållbart om allvarliga samhällsstörningar och stora behov av polisresurser regelbundet är ett krav för att idrotten ska kunna ordna publika evenemang utan risk för människors upplevda trygghet, säkerhet och ohälsa.”

2 Syfte

Dessa riktlinjer ska styra hur villkor ska tas fram, utformas, beslutas och följas upp när en ansökan eller anmälan om offentlig tillställning i form av ett fotbollsarrangemang

---

¹ Rikspolisstyrelsens tillsynsrapport 2014:7 Offentliga tillställningar och allmänna sammankomster – Granskning av polismyndigheternas bedömningar av och innehållet i meddelade villkor m.m. s. 28.

² Statskontorets rapport, 2015:27, Den ifrågasatta avgiften – Om arrangörers skyldighet att ersätta polisens bevakningskostnader, s. 67.

³ Slutrapport från uppdraget med nationell samordning för att främja en positiv supporterkultur och motverka idrottsrelaterad brottslighet, 2015, s. 19.

kommer in till Polismyndigheten. Riktlinjerna ska i tillämpliga delar även användas vid handläggning av ansökan eller anmälan av andra typer av idrottsarrangemang.

För att åskådliggöra det synsätt som ska gälla när myndigheten fattar beslut om villkor redogörs det i riktlinjerna för en åtgärdstrappa och en villkorsstege. Genom att tillämpa riktlinjerna blir myndighetens villkorsgivning mer enhetlig, effektiv, rättsäker och därmed också mer förutsägbar.

3 Rättslig reglering

3.1 Ansvar

Den som anordnar en offentlig tillställning svarar för att det råder god ordning vid tillställningen.⁴ Polismyndigheten får meddela de villkor som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet vid tillställningen.⁵

En anordnare som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett villkor kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.⁶ Följer anordnaren inte de föreskrifter och villkor om ordning och säkerhet som gällt för tillställningen ska Polismyndigheten ålägga anordnaren att ersätta myndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen, i den mån kostnaderna beror på anordnarens försummelse.⁷

3.2 Avslag och förbud

Vid offentliga tillställningar saknas ett grundlagsskydd som svarar mot vad som gäller vid allmänna sammankomster. Därför har det i lagen inte angetts vilka hänsyn som får beaktas vid tillståndsprovningen i fråga om offentliga tillställningar. Av kommentarerna till 2 kap. 10 § ordningslagen (1993:1617)⁸ framgår emellertid att det ska ske en objektiv provning där i allt väsentligt samma hänsyn som anges för allmänna sammankomster får vägas in. Enligt lagkommentarerna bör tillståndsprovningen inriktas på ett bedömande av allt som kan hänföras till allmänna ordnings- och säkerhetsförhållanden. Anordnarens kvalifikationer, tillställningens art samt platsen eller lokalens lämplighet bör alltid beaktas. Även trafikförhållanden och andra särskilda säkerhetsfrågor, t.ex. om risk föreligger för brandfara eller om tillställningen medför

---

⁴ I prop. 1979/80:17 s.24 framgår följande: ”Jag delar utredningens uppfattning att huvudansvaret för ordningshållningen vid både offentliga tillställningar och allmänna sammankomster liksom hittills bör ligga på anordnaren. Denne kan fullgöra sin skyldighet själv eller genom anlitad personal av olika slag. Han kan också vidta andra åtgärder, t.ex. utforma in- och utgångar på visst sätt eller begränsa antalet åskådare. Det är enligt min mening helt klart att en förutsättning för att en tillställning eller sammankomst över huvud taget skall få äga rum är att anordnaren kan fullgöra de skyldigheter i fråga om ordning och säkerhet som ankommer på honom.

⁵ 2 kap. 16 § andra stycket ordningslagen (1993:1617).

⁶ 2 kap. 29 § 1 ordningslagen.

⁷ 2 kap. 27 § ordningslagen.

⁸ Kommentaren till 2 kap. 10 § ordningslagen (Kazimir Åberg, Ordningslagen – Kommentarer och rättspraxis, tredje upplagan s.74).

fara för allmänheten. Vid prövningen bör viss hänsyn tas också till förekomsten av liknande tillställningar inom orten. Det förhållandet att polisen saknar resurser för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet vid en offentlig tillställning utgör en omständighet som är av stor betydelse för om tillstånd ska beviljas. Bristande polisiära resurser kan således – till skillnad från vad som regelmässigt får anses gälla beträffande allmänna sammankomster – vara en grund för att vägra tillstånd. I de fall där ordningen och säkerheten kan upprätthållas på en godtagbar nivå med hjälp av annan personal, t.ex. genom polisen förordnade ordningsvakter, kan dock tillstånd beviljas med villkor om att sådan personal anlitas.

En offentlig tillställning får förbjudas⁹ om det vid en tidigare tillställning av samma slag har förekommit något som stred mot lag eller den har medfört oordning, fara för de närvarande eller allvarlig störning av trafiken. Polismyndigheten får även förbjuda¹⁰ en offentlig tillställning om det vid en tidigare tillställning av samma slag genom ljud eller på något annat sätt har uppkommit allvarlig störning av ordningen i tillställningens omedelbara omgivning och tillställningen inte äger rum i enlighet med meddelat tillstånd. Förbud att hålla tillställning får meddelas endast om det kan befaras förekomma lagstridigt handlande, oordning, fara för de närvarande eller störning av trafiken och mindre ingripande åtgärder till förebyggande härav inte är tillräckliga.¹¹

3.3 Inställa och upplösa

Polismyndigheten får inställa eller upplösa en offentlig tillställning bl.a. om den hålls i strid med ett beslut som innebär avslag på en ansökan om tillstånd att anordna tillställningen eller ett förbud att hålla den¹². Utöver detta får Polismyndigheten upplösa en offentlig tillställning om det vid den förekommer något som strider mot lag eller om den medför oordning, fara för de närvarande eller allvarlig störning av trafiken.¹³ Detsamma gäller om tillställningen genom ljud eller på något annat sätt medför allvarlig störning av ordningen i dess omedelbara omgivning, förutsatt att tillställningen inte äger rum i enlighet med meddelat tillstånd.¹⁴ Tillställningen får även upplösas om villkor om tiden för tillställningen som meddelats med stöd av 2 kap. 16 § andra stycket ordningslagen inte följs.¹⁵

En offentlig tillställning får endast upplösas med stöd av ordningslagen om mindre ingripande åtgärder har visat sig vara otillräckliga för att hindra fortsatt lagstridigt

---

⁹ 2 kap. 25 § 2 ordningslagen.

¹⁰ 2 kap. 25 § 3 ordningslagen.

¹¹ 2 kap. 25 § andra stycket ordningslagen.

¹² 2 kap. 22 § ordningslagen.

¹³ 2 kap. 23 § 2 ordningslagen.

¹⁴ 2 kap. 23 § andra stycket ordningslagen.

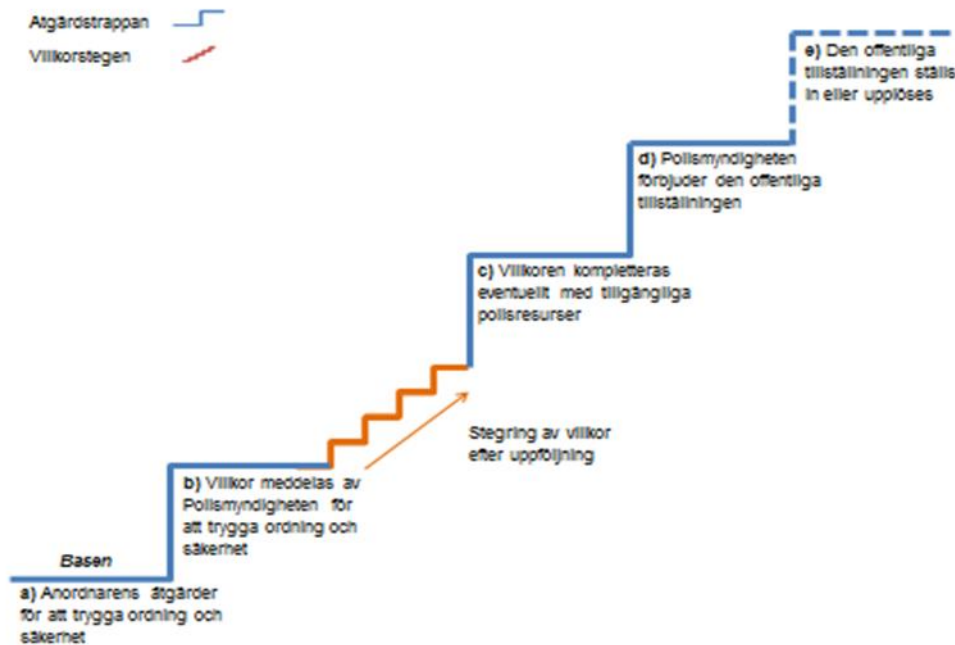
¹⁵ 2 kap. 23 § tredje stycket ordningslagen.

handlande, återställa ordningen, skydda de närvarande eller begränsa störningen av trafiken.¹⁶

4 Riktlinjer

4.1 Åtgärdstrappan

Villkorsgivningen (villkorstegen, se avsnitt 4.4) ska ses som en del av en helhet i en åtgärdstrappa:

Schematisk bild över åtgärdstrappan.

a) Utgångspunkten, och det som ska vara det normala, är att anordnaren som kan tillställningen bäst, själv ska vidta nödvändiga åtgärder för att trygga ordning och säkerhet vid den offentliga tillställningen. Polismyndigheten kan dock t.ex. besluta om villkor rörande åtgärder som anordnaren redan åtagit sig om myndigheten bedömer dessa åtgärder som särskilt viktiga eller om villkor som myndigheten i annat fall anser behövas för att trygga ordning och säkerhet.

b) Om Polismyndigheten anser att anordnaren brister i sin skyldighet ska myndigheten besluta om de villkor som behövs för att trygga ordningen och säkerheten vid tillställningen. Myndigheten ska även besluta om villkor om det i övrigt behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet vid tillställningen.

¹⁶ 2 kap. 24 § ordningslagen.

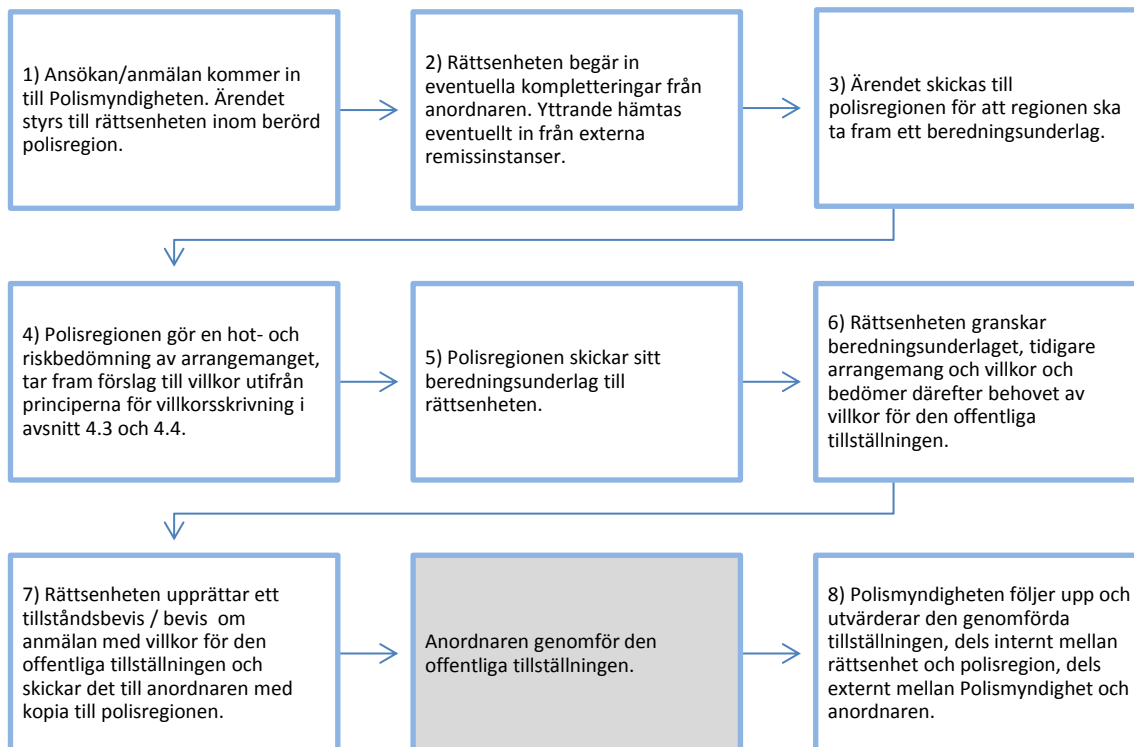
c) Bedömer Polismyndigheten att ordningen och säkerheten inte kan upprätthållas av anordnaren enbart med stöd av villkor kan myndigheten, om det är tillräckligt eller möjligt, avdela polisresurser till den offentliga tillställningen.¹⁷

d) Är mindre ingripande åtgärder inte tillräckliga kan Polismyndigheten förbjuda den offentliga tillställningen. Förbjuds en fotbollsmatch innebär det att matchen får spelas men utan publik. I avsnitt 3.2 och 3.3 framgår förutsättningarna för att avslå en ansökan och förbjuda, ställa in och upplösa en offentlig tillställning.

e) Påbörjas den offentliga tillställningen trots avslag eller förbud får Polismyndigheten ställa in eller upplösa tillställningen. Om det vid en offentlig tillställning förekommer något som strider mot lag eller om den medför oordning, fara för de närvarande eller allvarlig störning av trafiken kan myndigheten upplösa tillställningen.

4.2 Handläggningsprocessen

I detta avsnitt beskrivs hur handläggningsprocessen ska se ut när villkor ska tas fram, utformas, beslutas och följas upp med anledning av en ansökan eller anmälan om genomförande av en offentlig tillställning. Processkartan ger en överskådlig bild av processen. En mer utförlig beskrivning finns under avsnitt 4.2.1 och 4.2.2.

Schematisk bild över handläggningsprocessen.

¹⁷ Beträffande resursuttag, se avsnitt 3.2 första stycket.

4.2.1 *Handläggningen före match*

1) När en ansökan eller anmälan om en offentlig tillställning kommer in till Polismyndigheten ska ärendet diarieföras i det allmänna diariet i PÄr. Ärendet ska därefter handläggas av den rättsenhet inom vars upptagningsområde tillställningen ska äga rum.

2) Rättsenheten tar vid behov kontakt med anordnaren och inhämtar kompletteringar och tydliggör dennes ansvar. För att rättsenheten ska kunna besluta om väl avvägda villkor för en offentlig tillställning måste underlag införas från anordnaren om tillställningens genomförande i samband med ansökan eller anmälan. Av underlaget ska det bl.a. framgå på ett tydligt sätt hur anordnaren ska gå till väga för att upprätthålla god ordning och säkerhet vid tillställningen. Detta kan exempelvis framgå av en säkerhetsplan. Exempel på frågor som kan ställas till anordnaren framgår av formulär *Frågor till anordnare* (PM 223.2), se *bilaga 1*. Frågorna ska anpassas till arrangemangets omfattning.

3, 4, 5) Rättsenheten ska därefter, utöver att inhämta yttrande från eventuella externa remissinstanser, hämta in beredningsunderlag från berörd polisregion som utifrån en hot- och riskbedömning lämnar förslag på villkor för den aktuella tillställningen. Den polisoperativa verksamheten ska utifrån sin hot- och riskbedömning i yttrande till rättsenheten föreslå villkor utifrån principerna för villkorsskrivning i avsnitt 4.3 och 4.4 i förevarande riktlinjer. För att rättsenheten ska få ett bra beredningsunderlag är det under handläggningen viktigt med ett nära samarbete mellan rättsenheten och polisregionen.

6) För att bedöma behovet av villkor för tillställningen ska rättsenheten med utgångspunkt från beredningsunderlaget¹⁸ granska ordningsläget vid tidigare liknande arrangemang och bedöma om de villkor som då gällde var tillräckliga för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

7) Rättsenheten beslutar därefter om villkor för det aktuella arrangemanget enligt nämnda principer för villkorsskrivning. Är tillställningen tillståndspliktig skrivs beslutade villkor in i tillståndsbeviset. Är tillställningen endast anmälningspliktig meddelas beslutade villkor i bevis om anmälan. Till beslutet ska det bifogas information om hur överklagande kan ske. Tillståndsbeslutet eller bevis om anmälan med beslutade villkor för den offentliga tillställningen skickas till anordnaren med kopia till polisregionen. Besluten ska vid behov även skickas till andra berörda parter.

4.2.2 *Uppföljning - handläggningen efter match*

8) Efter genomförd offentlig tillställning ska Polismyndigheten följa upp och utvärdera ordnings- och säkerhetsläget på arrangemanget. Vid mindre tillställningar utan större påverkan på ordning och säkerhet räcker det med en kort avstämning exempelvis per telefon. Vid tillställningar där ordning och säkerhet erfarenhetsmässigt är god behöver ingen uppföljning och utvärdering göras.

---

¹⁸ Beredningsunderlaget består av inlämnad ansökan eller anmälan med bl.a. säkerhetsplan, eventuella externa remissinstanser och samråd med den polisoperativa verksamheten.

Syftet med uppföljningen och utvärderingen är att bedöma om villkoren bör justeras vid framtida arrangemang för att förbättra ordningen och säkerheten. Uppföljning ska ske så snart som möjligt efter att arrangemanget genomförts. Behovet och omfattningen av uppföljningen bestäms av arrangemangets storlek och ordningsläge. Vid uppföljningen ska formuläret *Uppföljning idrottsarrangemang* (PM 223.3) användas, *se bilaga 2*. Formuläret fylls i av den som varit ansvarig för polisinsatsen vid arrangemanget. Arkivering ska ske i PUM-A med angivande av diarienumret för det förvaltningsrättsliga ärendet. Vidare ska matchrapporter skrivas och föras in i PUM-A inom en vecka efter avslutad tillställning. Av matchrapporten ska framgå om villkor inte följts av anordnaren och om ordningsstörningar har förekommit.

Som komplement till det som nedtecknats i formulär och rapport kan uppgifter inhämtas om arrangemanget genom exempelvis erfarenhetsberättelser, intervjuer och fältstudier/tillsyner. Utifrån erfarenheterna ska säkerhets- och ordningsläget utvärderas samt villkorens påverkan på detta. Syftet är att undersöka om anordnarens åtgärder och Polismyndighetens villkor var tillräckliga för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet i samband med arrangemanget.

Om det vid uppföljningen framkommer att ordnings- och säkerhetsläget vid arrangemanget inte var tillfredsställande, det vill säga om åtgärderna enligt anordnarens säkerhetsplanering och eventuella villkor visat sig vara otillräckliga, ska orsaken till problemen identifieras.

Vid uppföljningen ska även kontrolleras om anordnaren följt de föreskrifter och villkor om ordning och säkerhet som beslutats för tillställningen. Om brott misstänks ansvarar polisregionen för att anmälan upprättas om så inte redan skett.¹⁹

Uppföljningen ska normalt genomföras i två steg. a) Först ska en intern uppföljning ske mellan rättsenheten och polisregionen. b) Därefter ska Polismyndigheten genomföra en extern uppföljning tillsammans med anordnaren av den offentliga tillställningen. Vilka som representerar Polismyndigheten vid den externa uppföljningen styrs av de frågor som ska diskuteras med anordnaren. Representanterna utses efter samråd mellan rättsenheten och polisregionen.

4.2.3 Samråd

Handläggningsprocessen för framtagande, utformning, beslut och uppföljning av villkor ska kännetecknas av transparens och förutsägbarhet. Oftast är det lämpligt att Polismyndigheten, utöver kommuniceringsskyldigheten enligt förvaltningslagen, samråder med anordnaren innan myndigheten beslutar om de villkor som ska gälla vid den offentliga tillställningen.²⁰ På så vis kan anordnaren få förståelse för villkoren och det kan skapas en samsyn om villkorens innebörd. Samrådet syftar till att ge anordnaren möjlighet att vidta lämpliga åtgärder för att trygga allmän ordning och säkerhet vid den offentliga tillställningen samt kunskap om kommande villkor i god tid innan tillställningen.

---

¹⁹ Se avsnitt 3.1 andra stycket.

²⁰ Beslut om villkor är dock myndighetsutövning

Samverkansmöten med anordnaren genomförs vid behov under hela processen. Vid möten bör såväl representanter från rättsenheten som polisregion delta.

4.3 Utformning av villkor

Villkor ska enligt rättspraxis²¹ utformas på ett sådant sätt att adressaten utan svårighet eller risk för missförstånd får klart för sig vad denne ska göra för att uppfylla villkoren. Vidare ska villkor vara så tydliga att det är möjligt för en myndighet eller domstol att på ett rättsäkert sätt pröva om beslutade villkor följts eller inte.

Polismyndigheten kan inom denna ram besluta om de villkor som behövs för att allmän ordning och säkerhet ska kunna upprätthållas vid den offentliga tillställningen.²²

Villkoren får dock inte medföra att anordnaren belastas med onödiga kostnader eller att möjligheten att hålla tillställningen onödigtvis försvåras på något annat sätt.²³

Vissa grundläggande villkor, som t.ex. förbud för besökare att uppehålla sig i passager avsedda för utrymning/insats, bör alltid kunna ställas på en anordnare av idrottsarrangemang. Andra villkor måste beslutas efter en prövning i det enskilda fallet med utgångspunkt i vad som orsakat det otillfredsställande ordnings- och säkerhetsläget. Exempelvis kan Polismyndigheten, efter prövning i det enskilda fallet, besluta om villkor som rör följande:

- Under vilken tid en tillställning får pågå.
- Arrangemangsområdets utformning och bemanning i detta område.
- Platsens utformning av inhägnader och belysning.
- Minsta antal ordningsvakter, publikvärdar och funktionärer, deras uppgifter och tjänstgöringsområde.
- Insynsskyddad kroppsvisitation.
- Att kroppsvisitation av besökare vid inläppen ska genomföras av ordningsvakter.²⁴
- Att kroppsvisitation, på grundval av samtycke, ska utföras på ett sådant noggrant sätt så att otillåtna föremål, t.ex. pyroteknik och knivar, upptäcks.

---

²¹ Kammarrätten i Jönköpings dom den 24 oktober 2011, mål nr 2413-11.

²² Se rekommendationer i Rikspolisstyrelsens tillsynsrapport 2014:7. Där framgår att villkorsgivningen bör utvecklas genom nya och mer långtgående villkor för att minska uttag av polisiära resurser.

²³ 2 kap. 16 § andra stycket ordningslagen.

²⁴ Detta förutsätter att besökare innan biljetten betalas informeras om att ett villkor för tillträde är att han eller hon låter sig visiteras (samtycke).

- Tekniska hjälpmedel för att genomföra säkerhetskontroller.
- Anordnarens ordningshållande åtgärder vid in- och utpassering, t.ex. för att separera supportergrupperingar.
- Sektionering av ståplatsläktare och andra läktarsektioner som möjliggör för anordnarens personal, räddningstjänst, ambulans och polis att arbeta och ingripa på läktarna.
- Begränsningar av antalet personer på ståplatsläktarna, andra läktarsektioner eller på arenan.
- Att viss av Polismyndigheten bestämd text läses upp med hjälp av arenans högtalare och visas på mediakuber för att tydliggöra för publiken att vissa handlingar är otillåtna t.ex. att pyroteknik inte får användas.
- Närvaro av personal från räddningstjänsten.
- Åtgärder för att skydda de närvarande mot brandfara och placering av brandsläckningsanordningar.
- Att arrangören har en organisation som har möjlighet att ingripa i händelse av brand och andra olyckor samt assistera vid utrymning.
- Antalet toaletter och parkeringsplatser.

Om anordnaren behöver uppmärksammas på något som inte uppfyller nämnda krav på ett villkors utformning kan detta skrivas som en upplysning. Att bryta mot en upplysning medför dock inte någon straffsanktion.

Tillståndsbevis och bevis om anmälan som innehåller beslutade villkor ska, om det inte är obehövligt, förses med ett förbehåll om att villkor kan komma att ändras om det behövs med hänsyn till att det framkommit nya uppgifter som påverkar ordning och säkerhet vid tillställningen (återkallelseförbehåll).

4.4 Villkorsstegen - en del av åtgärdstrappan

4.4.1 Allmänt

Villkor ska utformas inom ramen för den så kallade villkorsstegen och helst i dialog med anordnaren.

Villkorsstegen ska ses som ett sätt att åskådliggöra den ordning som ska gälla för Polismyndighetens beslut om villkor. Stegen ska också bidra till att göra det mer förutsägbart för anordnaren att förstå vilka villkor som kan komma att beslutas.

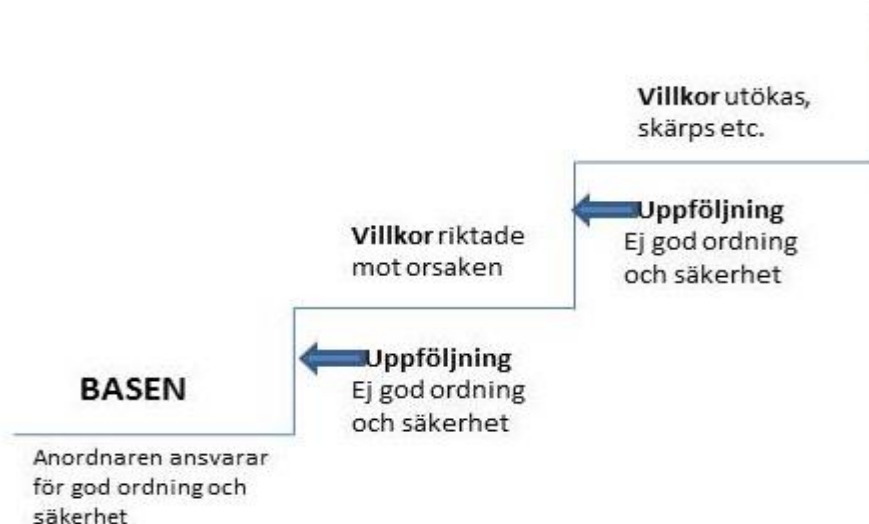
Villkorsstegen innebär att om det vid tillställningen har förekommit problem med ordning eller säkerhet så ska villkoren vid nästa tillställning som är av samma slag justeras eller skärpas i syfte att problemen inte ska upprepas. Villkoren ska således

anpassas till problemens orsak. En skärpning ska ske av villkoren till dess att ordningen och säkerheten kan upprätthållas vid tillställningen. Om ordningsläget förbättrats kan villkoren, när det bedöms vara lämpligt, mildras och anpassas till det förbättrade läget.

Anordnaren ska i samband med utvärdering beredas möjlighet att vidta åtgärd för att uppkomna problem med ordning och säkerhet inte ska upprepas. Om Polismyndigheten bedömer anordnarens åtgärd som tillräcklig ska den beslutas som villkor inför kommande tillställning. Bedömer Polismyndigheten åtgärden som otillräcklig ska skärpning av villkoren ske på annat sätt.

Varje offentlig tillställning ska prövas utifrån de i det enskilda fallet förekommande omständigheterna och villkor ska därför meddelas utifrån behoven för den aktuella tillställningen. En sådan omständighet kan vara ordningsläget vid tidigare tillställningar med liknande förhållanden. Om så krävs kan en omedelbar skärpning ske av de tidigare villkoren. Det är således möjligt att kliva direkt in i såväl åtgärdstrappan som villkorsstegen på den nivå som det enskilda arrangemanget kräver utan att lägre nivåer först prövats. Vid prövningen kan det även övervägas om situationen är så allvarlig att det finns skäl för att avslå eller förbjuda²⁵ tillställningen vilket innebär att en fotbollsmatch får spelas, men utan publik.

Framkommer uppgifter om att ett villkor bedöms medföra negativa följdverkningar för ordningsläget, exempelvis i form av motaktioner från grupperingar, ska åtgärder vidtas för att förebygga dessa följdverkningar utan att nämnda villkor nödvändigtvis ändras eller tas bort. För att Polismyndighetens villkorsgivning ska bli effektiv och förutsägbar även på sikt, krävs att villkorsgivningen är konsekvent. Detta även om det vid den enskilda matchen finns en ökad risk för ordningsstörning på grund av missnöjesyttringar mot villkoren.

Schematisk bild av villkorsstegen.

²⁵ Se avsnitt 3.2 i förevarande riktlinjer.

4.4.2 *De olika stegen*

Nedan redogörs kort för de olika villkorsstegen. För att tydliggöra principen om hur villkorsstrategin ska tillämpas följer även exempel på företeelser som innebär att den allmänna ordningen och säkerheten inte är betryggande och förslag på tänkbara åtgärder. Exempelen nedan är dock inte uttömmande. Varje tillställning måste bedömas individuellt. Problemen och de åtföljande villkoren kan variera bl.a. beroende på arena, anordnare och typ av arrangemang.

När ordnings- och säkerhetsproblem konstaterats ska anordnaren beredas möjlighet att ta fram förslag på lösningar. Om Polismyndigheten bedömer att lösningen ger önskad effekt kan villkorsförändringen bestå i att anordnarens förslag tas in som villkor för tillställningens genomförande.

4.4.2.1 *Steg 1*

Utgångspunkten är att anordnaren ska svara för att det råder god ordning och säkerhet vid tillställningen. Anordnarens möjlighet att fullgöra detta ska Polismyndigheten bedöma utifrån följande.

- *Av anordnaren ingiven ansökan/anmälan inkl. säkerhetsplan m.m.*
Anordnaren, som kan arrangemanget bäst, identifierar tänkbara risker och hur dessa bör hanteras. Utifrån denna riskanalys skapar anordnaren ett system i form av säkerhetsorganisation, regler, policyer, planer och arbetssätt samt tillför resurser i form av personal och materiel.
- *Tillämpliga tävlingsbestämmelser*
Anordnaren har förbundit sig att följa Svenska Fotbollförbundets tävlingsbestämmelser.

(I huvudsak är dessa SvFF:s Tävlingsbestämmelser, Särskilda Tävlingsbestämmelser för föreningar i Allsvenskan och Superettan och Särskilda tävlingsbestämmelser för damallsvenskan. Vid europaspel gäller UEFA:s tävlingsbestämmelser och vid internationella matcher finns även tävlingsbestämmelser från FIFA.)

- *Hot- och riskbedömningar*
Polismyndighetens bedömning av hot och risk för störningar av ordning och säkerhet vid tillställningen.
- *Tidigare erfarenheter av liknande arrangemang.*
- *Platsen, dagen och tiden för det aktuella arrangemanget.*
Platsen, dagen och tiden har stor betydelse för ordnings- och säkerhetsläget för vissa fotbollsmatcher inte bara på själva platsen för den offentliga tillställningen utan även för omgivningen, exempelvis i citykärnan före och efter en fotbollsmatch.²⁶

Polismyndigheten ska när så är lämpligt skriva in delar av anordnarens säkerhetsplan eller för matchen tillämpliga tävlingsbestämmelser som villkor. Detta förutsätter dock

---

²⁶ Ur detta perspektiv spelar framtagningen av spelprogrammet en viktig roll.

att sådana villkor är motiverade utifrån ett ordnings- och säkerhetsperspektiv och överensstämmer med tidigare nämnda krav på villkor. De delar som regelmässigt bör villkoras är antalet ordningsvakter eller annan personal som anordnaren ska tillhandhålla för ordningshållning. Vidare bör villkoras att utrymnings- och insatsvägar ska hållas fria för att möjliggöra utrymning och insatser på läktarsektionerna. Det kan ofta även vara lämpligt att i villkor ange att kroppsvisitation ska ske och att den ska genomföras på ett så ingående sätt att den förhindrar att olovliga föremål kan tas in på den offentliga tillställningen. Är anordnarens åtgärder eller tävlingsbestämmelser inte tillräckligt detaljerade är de viktigt att villkoret är detaljrikt.²⁷

Genom att i villkor belysa vad anordnaren åtagit sig genom den inlämnade ansökan eller anmälan blir vikten av att åtagandena följs tydliga. På så vis underlättas även uppföljningen av ärendet och möjligheten att lagföra om åtaganden inte fullföljts.²⁸

4.4.2.2 *Steg 2*

Om det vid uppföljningen²⁹ framkommer att ordnings- och säkerhetsläget vid arrangemanget inte var tillfredställande, d.v.s. att anordnarens säkerhetsplanering och eventuella villkor var otillräckliga, ska orsaken till problemen identifieras. Villkor beslutas, justeras eller skärps inför kommande tillställning i syfte att komma tillrätta med de företeelser som orsakade att ordnings- och säkerhetsläget inte var tillfredställande.

Exempel:

- *Inträngningar vid entrén*
Polismyndigheten beslutar om villkor avseende entréernas utformning, bemanningen vid entrén eller antalet besökare som använder entrén. Syftet är att ta bort möjligheterna för besökare att genomföra inträngningar vid den entré där inträngningar tidigare förekommit.
- *Problem med användning av illegal pyroteknik*
Polismyndigheten beslutar om villkor som rör kroppsvisitation vid entréerna, bl.a. om ordningsvakter eller annan personal ska utföra visitationerna, omfattningen av dessa och hur noggrant de ska utföras för att otillåtna föremål inte ska kunna tas in på den offentliga tillställningen. Myndigheten beslutar om villkor som begränsar antalet åskådare på den läktare där pyroteknik förekommit eller sektionera läktaren. Syftet är att möjliggöra räddnings- och säkerhetsarbete samt lagföring på läktare genom att framkomligheten förbättras på läktaren.

---

²⁷ Exempelvis framgår det av ”Tävlingsbestämmelser 2016” att visitation ska genomföras men inte hur. Det är då viktigt att Polismyndigheten beslutar inte bara att visitation ska ske utan även hur visitationen ska utföras.

²⁸ Enligt 2 kap. 29 § ordningslagen är det straffsanktionerat med böter eller fängelse högst sex månader att bryta mot villkor.

²⁹ Se avsnitt 4.2.2 i förevarande riktlinjer.

4.4.2.3 *Steg 3*

Om uppföljningen visar att ordnings- och säkerhetsläget kvarstår efter ytterligare genomfört arrangemang ska en förflyttning ske uppför villkorsstegen, d.v.s. de tidigare meddelade villkoren ska skärpas, kompletteras eller justeras för att förbättra ordningen och säkerheten inför nästa arrangemang.

Exempel:

- *Fortfarande inträngningar vid entrén.*
Polismyndigheten beslutar om villkor som rör mer omfattande ändringar i entréernas utseende, ökar bemanningen av ordningsvakter vid entrén, minskar ytterligare antalet besökare som nyttjar entrén eller stänger entrén alternativt öppnar ytterligare entréer. Reducerat publikantal.
- *Fortfarande problem med illegal pyroteknik*
Polismyndigheten beslutar om villkor som kräver att kroppsvisitationer ska genomföras av ordningsvakter och att visitationerna ska genomföras på ett så ingående sätt att otillåtna föremål inte kan tas in. Myndigheten beslutar om villkor som begränsar antalet åskådare ytterligare på den läktare där illegal pyroteknik förekommit, eller att publik inte får vistas på den läktarsektion eller läktare där illegal pyroteknik använts. I sista hand kan beslutas om villkor som rör lägre antal åskådare på matchen.

En stegring av villkoren ska som framgår ovan fortsätta till dess anordnaren kan upprätthålla ett gott ordnings- och säkerhetsläge vid tillställningen. Om ordningsläget förbättras ska villkoren anpassas därefter. Som tidigare nämnts kan Polismyndigheten om mindre ingripande åtgärder har visat sig otillräckliga avslå, förbjuda inställa eller upplösa en offentlig tillställning, se avsnitt 3.

Offentlig tillställning - idrottsarrangemang

En ansökan om tillstånd att anordna eller anmälan om en offentlig tillställning ska innehålla uppgifter om anordnaren, tiden för tillställningen, dennes art och huvudsakliga utformning samt de åtgärder ifråga om ordning och säkerhet som anordnaren avser att vidta.

Nedan följer några punkter som anordnaren bör besvara i samband med ansökan/anmälan idet fall punkten berör det planerade arrangemanget. Syftet är att Polismyndigheten ska få ett bra beredningsunderlag.

Arrangemanget i stort

- Vem är anordnare? Finns det några medanordnare, i så fall vilka? Kontaktuppgifter ska finnas till den ansvarige anordnaren för tillställningen samt säkerhetsansvarig person som finns på plats vid arrangemanget.
- Hur många besökare beräknas komma till arrangemanget?
- Vilka tider gäller för arrangemanget och när genomförs matchen? (*Insläpp, matchstart m.m.*)
- Finns det några kringarrangemang, dvs. sker något utöver spelandet av matchen?
- En tydlig etableringsskiss över arenan ska bifogas där eventuella staketeringar, sektioneringar och avstängda läktarplatser, serveringsområden, övriga publika områden samt annat som är av betydelse för framtagandet av tillståndet framgår.
- En tydlig etableringsskiss ska även bifogas över eventuella uppbyggnader så som tält, "mobila entreer" eller dylikt som ska byggas i anslutning till arenan med anledning av arrangemanget. Glöm inte ange mått. Tält som rymmer fler än 150 personer kräver godkännandebevis.

Säkerhet

- Hur ska eventuell utrymning hanteras? Finns en evakueringsplan och/eller säkerhetsplan? Om det finns ska de lämnas in.
- Hur många av Polismyndigheten förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra vid arrangemanget, såväl inne som ute? Hur många har genomgått den så kallade arenautbildningen? (*Specificera gärna antal per yta*)
- På vilket sätt hanteras samordningen mellan olika aktörers ordningsvakter som tjänstgör före, under och efter arrangemanget och vem är ansvarig för samordningen? (*Det kan hända att det är flera säkerhetsorganisationer som ska samordnas*)
- Hur många funktionärer planerar ni ha på arrangemanget? Var kommer de tjänstgöra? (*Dvs. personal utöver ordningsvakter, t.ex. entre-, publik- och utrymningsvärdar*)
- Hur ser kommunikationsplanen ut mellan personalen vid arrangemanget? (*dvs. funktionärer, ordningsvakter och övrig personal, även serveringspersonaf*)
- Hur ska sektioneringarna mellan eventuella riskgrupperingar inne och utanför arenan hanteras? (*Typ av sektionering och bemanning m.m.*)
- Kommer sjukvårdspersonal närvara vid arrangemanget, om ja vilken bemanning?

FRÅGOR

Till anordnare

Alkoholservering - vid behov ska anordnaren inhämta uppgifter från restauratören

- Vilka befintliga serveringsytor ska användas för alkoholservering?
- Finns det några utökade serveringsytor, var ligger de? (*Bifoga tydlig skiss*)
- Hur ser avgränsningarna ut från och till serveringsytorna?
- Hur många gäster ryms inom respektive serveringsyta?
- Vilken typ av alkohol ska serveras på respektive serveringsyta? (*Om alkohol inte ska serveras på vissa serveringsytor bör skriftlig överenskommelse med serveringstillsståndsinnehavaren bifogas där det framgår vilka ytor det gäller*)
- Hur många ordningsvakter och annan personal kommer arbeta inom respektive serveringsområde?
- Hur många enheter (glas öl eller annat) får man som gäst köpa på en gång och hur hanteras detta?
- Om någon serveringsyta behöver stängas under kvällen hur hanteras det och vem beslutar?
- Hur skapas en överblickbarhet av serveringsytorna? (*T.ex. genom ronderande vakter i sektionsindelningar*)
- Hur ska överförfriskade och stökiga besökare hanteras?

Övrigt

- Vilka farhågor med arrangemanget ser anordnaren och/eller vilken hotbilsbedömning finns som polisen bör känna till?
- Pågår andra arrangemang i området? Om så är fallet bör anordnarna ha en dialog.

Polisregion/polisområde/lokalpolisområde:	
Arrangemang och plats:	
Datum och tid:	
Uppgifter lämnad av:	
Ansvarsområde (ute, inne, entré):	

lakttagelser gjorda vid den offentliga tillställningen kopplat till villkoren för arrangemanget i syfte att fortsatt förebygga ordningsstörningar och nå målet med den nationella idrottstrategin "Att evenemangen blir välkomnande, trygga, säkra och stämningsfulla för alla."

<p>1. Hur fungerade eventuella uppbyggnader/staketering vid entréerna?</p> <p> ☐ Bra   ☐ Mindre bra   ☐ Dåligt   </p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>2. Hur fungerade övrig staketering utanför arenan?</p> <p> ☐ Bra   ☐ Mindre bra   ☐ Dåligt   </p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>3. Hur uppfattade ni att visitationen genomfördes vid entréerna?</p> <p> ☐ Bra   ☐ Mindre bra   ☐ Dåligt   </p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>4. Stöttade ordningsvakterna den visiterande personalen i den mån det var nödvändigt?</p> <p> ☐ Ja   ☐ Ibland   ☐ Nej   </p> <hr/> <hr/> <hr/>

5. Stöttade polis ordningsvakterna och den visiterande personalen i den mån det var nödvändigt?

Ja Ibland Nej

6. Släpptes märkbart påverkade personer av alkohol eller droger in på arenan?

Nej (Tydlig selektering vid inläppet) Ja (Viss selektering gjordes) Ja (Ingen kontroll av påverkansgrad kunde uppfattas)

7. Avvisades märkbart påverkade personer inifrån arenan?

Ja (Alltid) Ibland Nej

8. Har polis kunnat verka på alla platser i och i anslutning till arenan när så behövts?

Ja I viss utsträckning (Ange kortfattat varför) Nej (Ange kortfattat varför)

9. Hur fungerade eventuella sektioneringarna inne på arenan (kunde publiken röra sig mellan de olika sektioneringarna)?

Bra (Inga oönskade förflyttningar) Mindre bra Dåligt (Anordnaren saknade kontroll)

10. Har ordningsvakter kunnat arbeta på samtliga sektioner inne på arenan (eller har hotbild eller aggressivitet mot ordningsvakter omöjliggjort detta)?

Ja (Polisen har kunnat verka på samtliga sektioner) Nej (Ange kortfattat varför och på vilka sektioner)

11. Har illegal pyroteknik förekommit på arrangemanget?

Nej

Ja. Vilken typ och omfattning och vilka åtgärder vidtogs?

12. I vilken utsträckning kände ordningsvakter och eventuella publikvärdar som ni talat med till villkoren för arrangemanget?

Väl

I viss utsträckning

Dåligt

13. Efterlevde anordnaren polismyndighetens villkor? Om så inte var fallet, vilka följdes inte?

14. Hur upplevdes arrangemanget?

1 = glatt och trivsamt, 10 = mycket stökigt och allvarligare händelser uppkom. (Ringa in)

1 — 2 — 3 — 4 — 5 — 6 — 7 — 8 — 9 — 10

15. Ytterligare förtydligande avseende frågorna 1-14?

16. Förbättringsförslag/utvecklingsområden.